

**TÜRKİYE BİRİNCİ JEOTRAVERS PROJESİNİN AMACI, KAPSAMI Ve
BEKLENTİLERİ PURPOSE, SGOPE AND PROSPECTS OF THE FIRST TURKISH
GEOTRAVERSE Nezihi Gamtez*, Kazım Ergin**, Naci Görür**, İhsan Ketin**, A.M. Celal
Şengör****

Ö Z:

TÜBİTAK'ın Temel Bilimler Araştırma Enstitüsü, Temel Bilimler koordinatörlüğünde yapılması planlanan ulusal Birinci Türkiye jeofraversi, 33° - 35°E boylamları arasında, kuzeyden güneye doğru Ülkemizin hemen hemen tüm kıtasal okyanusal tektonik ünitelerini kesecek biçimde seçilmiştir. Bu üniteler Rodop-Pontid Kıtası, Sakarya Kıtası Kırşehir Blok'u, Menderes-Toros Platformu ve bunları sınırlayan Tetis kenetleridir. Bu tebliğde tartışılacağı gibi, kıtasal ünitelerin, geometri, yayılın ve derinlik gibi kütleli özelliklerinin yanında, stratigrafik, magmatik, metarorfik ve yapısal evrimleri ile zaman içerisindeki paleocoğrafik nitelik, konum ve hareketleri çok az bilinmektedir. Bunların litosferik bloklar olup olmadıkları, kalmalarının kilometre mertebesi, dokanak ilişkileri ve allokoniteleri halen tartışılmaktadır. Kıtasal üniteleri sınırlayan Paleo-ve Neo-Tetis okyanus kenetleri için de durum pek farklı değildir. ayrılma ve kapanma yaşlan, boyutları, yayılımları, dalma-batma yönleri gibi konular henüz yeterince açık değildir. Ülkemizin jeolojik evrimine ışık tutacak bu konuların biran önce aydınlatılmasında, yerbilimcilerimizin Türkiye Birinci Jeotraversi gibi bir proje etrafında birleşerek ortak bir güç oluşturmaları çok önemlidir. Bu nedenle üniversitelerimizin, MTA ve TPAO gibi kurumlarımızın bu profeye bilfiil katılmaları ve faaliyetlerini jeotra-vers alanı içerisinde yoğunlaştırmaları çok yararlı olacaktır. TÜBİTAK ta kuşkusuz bu tür çalışmaları kendi olanakları ölçüsünde ve proje düzeyinde öncelikle desteklemeyi öngörmektedir.

Avrupa jeotraversi Projesinde olduğu gibi, jeoloji ve jeofizik'in tektonik, stratigrafi, sedimentoloji, paleontoloji, magmatik ve metamorfik petroloji, jeokimya, jeomorfoloji, gravite, manyetik, manyetotelfirik, paleo-manyetizma, ısı akısı ve özellikle sismik yansıma ve kırılma gibi konularında mevcut verilerin ışığı altında yeni çalışmalar yapılarak jeotravers alanındaki litosferin fiziksel ve yapısal özelliklerinin aydınlatılması Birinci Türkiye Jeotraversinin başlıca amacı olacaktır.

ABSTRACT:

The First Turkish Geotraverse (FTG) Project, planned to be executed under the general coordination of the Earth Science Department of the Basic Research Institute of TÜBİTAK, is located between 33° and 35°E longitudes and cuts across nearly all of the major continental and oceanic tectonic units of the country. These tectonic units, from north to south, are Rodop-Pontide Fragment, Sakarya Continent, Kırşehir Block, Menderes-Taurus Platform and the Tethyan sutures bounding them. As will be discussed the geometry, thickness and actual extent of the continental units, their stratigraphic, magmatic, metamorphic and structural evolution, and their past locations and motions within the framework of changing paleogeographies are poorly-known. Whether they are lithospheric units, the nature of their present boundaries and the degree to which they are allochthonous with respect to neighbouring units are topics of current debate. Opening and closing ages of oceans represented by the Tethyan sutures, their past size, directions of former sea-floor spreading and subduction have not yet been clarified. It is important that Turkish earth scientists unite around a major project such as the FTG with a view to illuminating the problems mentioned above. Therefore it will be of great help if our universities and state organizations such as the MTA (Mineral Research and Exploration Institute) and the TPAO (Turkish Petroleum Co.) would concentrate their efforts within the area of the FTG. Naturally, TÜBİTAK intends to provide research grants to projects within the scope of the FTG.

As has been the case with the European Geotraverse Project, to undertake new studies in such geological

and geophysical disciplines as tectonics, stratigraphy, sedimentology, paleontology, magmatic and meta-

morphic petrology, geochemistry, geomorphology, gravity, magnetism, magneto-telluric, paleomagnetism.

heat-flow and particularly seismic reflection and refraction in order to illuminate the physical and

structural

t characteristics of the lithosphere in the FTG area constitutes the prime purpose of the FTG.

* İ.T.Ü. Maden Fakültesi Jeoloji ve Jeofizik Mühendisliği Bölümleri, Teşvikiye, İSTANBUL **
TÜBİTAK Temel Bilimleri Araştırma Enstitüsü, Yer Bilimleri Bölümü, Gebze, KOCAELİ